

Ikäystävällinen näkökulma liikennesuunnittelussa

Liikenneturvan ja Uudenmaan ELY-keskuksen
liikenneturvallisuusseminaari 4.9.2025

Emmi Pasanen,
Liikenteen kehittämisspäällikkö,
Vantaan kaupunki

Ikäystävällinen kaupunkiympäristö...

- tukee asukkaiden hyvinvointia ja osallisuutta
 - on turvallinen, esteetön ja viihtyisä sekä helposti hahmotettava
 - mahdollistaa palveluiden helpon saavutettavuuden
 - kannustaa liikkumiseen
- On hyvä ympäristö kaikille

Helposti saavutettavat palvelut

Hyvät liikkumisen mahdollisuudet: turvallisuus ja esteettömyys, hyvin valaistut, kunnossapidetyt ja opastetut reitit, riittävästi penkkejä levähdykseen.

Helposti saavutettavat palvelut

Palvelujen saavutettavuus

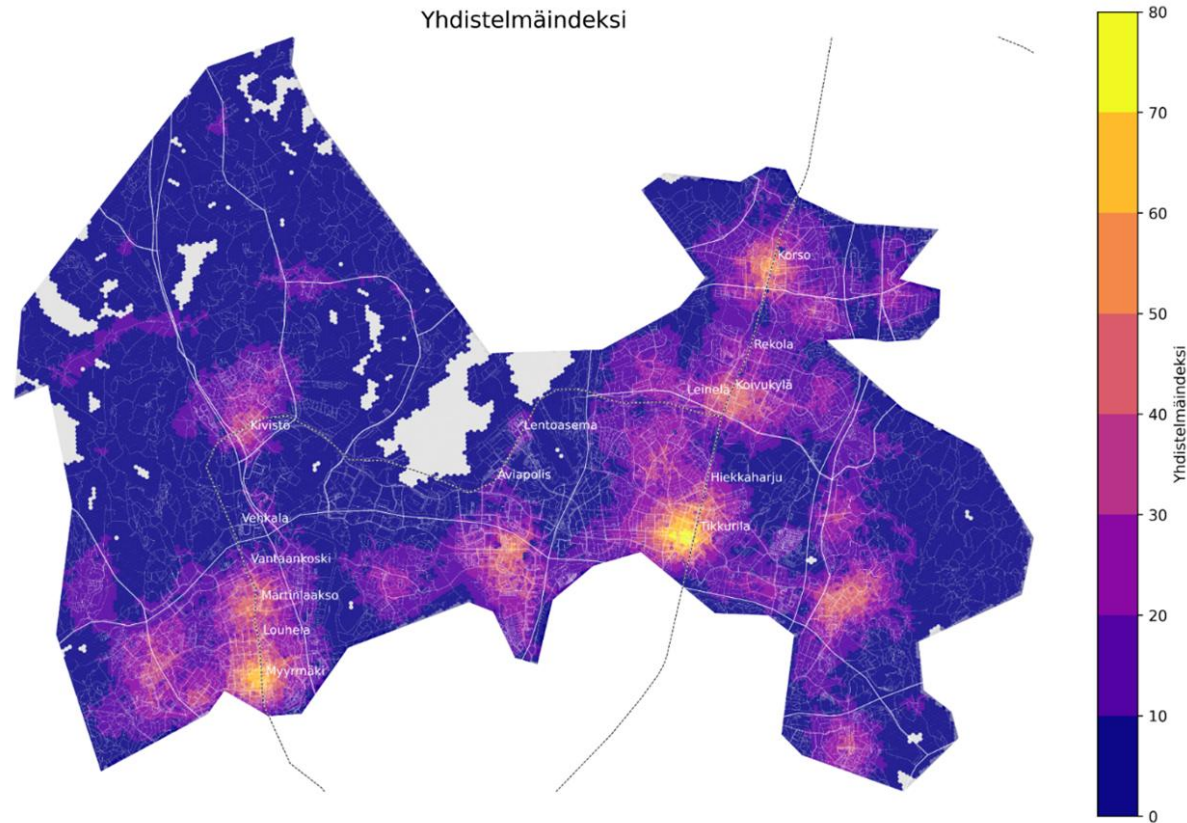

- Palvelujen sijoittumisella on keskeinen merkitys niiden saavutettavuuteen
- Saavutettavuus varmistetaan monipuolisesti eri kulkumuodoin
- Keskeisimmät usein käytettävät palvelut kaupunkikeskuksissa ovat hyvien kävely- ja joukkoliikenneyhteyksien päässä
- Reitit keskeisiin palveluihin toteutetaan esteettä
- Lähiliikuntapaikat ovat tärkeitä tukemaan terveyttä
- Luonto ja viheralueet lähellä

Pertti Raami / Vantaan kaupungin aineistopankki

Vantaan Palveluiden kävelysaavutettavuus – mittari, laadittu v. 2024

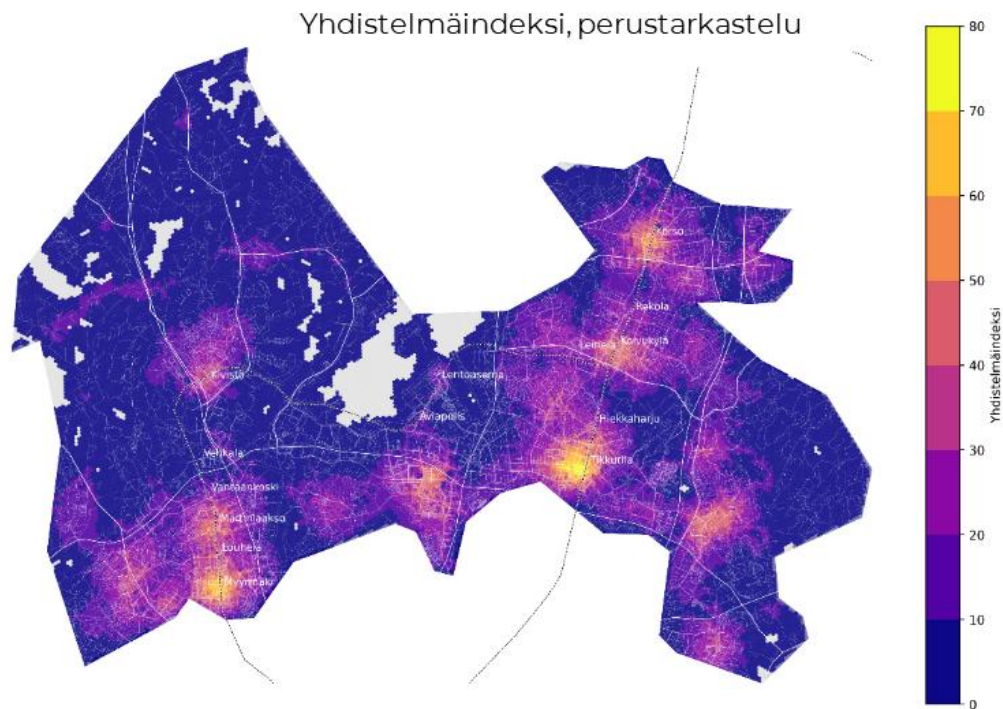

Kävelysaavutettavuuden yhdistelmäindeksi, palvelut max. 1200 m päässä (=15 min kävely)

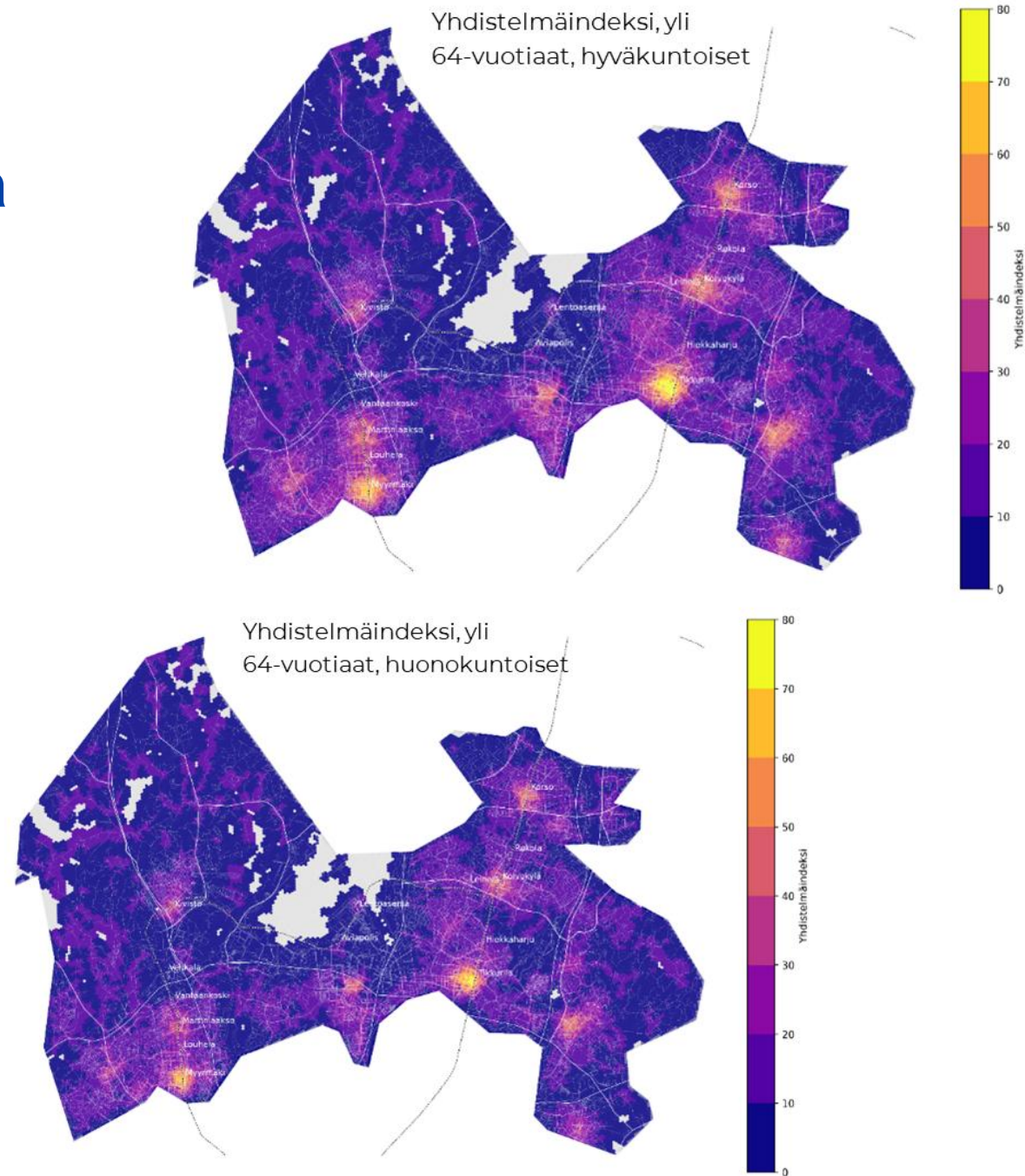
Vantaan kaupunkistrategian 2022–2025 ja Vantaan liikennepoliittisessa ohjelmassa (2023) toimenpiteissä on määritetty kehitettäväksi mittari lähipalveluiden kävelysaavutettavuudelle jokaisen kävelykeskustan osalta. Tuloksia ja niiden muutosta seurataan.

Palveluluokat
Päivähoito
Koulu- tai opiskelu
Julkiset terveystalvelut
Yksityiset terveystalvelut
Päivittäistavara
Muu kauppa ja palvelut
Kulttuurikohde
Ravintola, kahvila
Liikuntapaikka
Viher- ja virkistysalueet
Joukkoliikennepysäkit
Yhteensä

Tuloksia saadaan myös eri käyttäjäkategorioiden kävelysaavutettavuudesta

Esimerkiksi huonokuntoisten yli 64-vuotiaiden hidas kävelyvauhti pienentää hyvän saavutettavuuden aluetta huomattavasti verrattuna työikäisiin aikuisiin ja hyväkuntoisiin yli 64-vuotiaisiin.

Kävely-ympäristö ja palvelujen saavutettavuus Korsossa ja Hakunilassa -hanke

- Hankkeessa tarkasteltiin Hakunilan ja Korson palvelujen kävelysaavutettavuutta, eli kuinka hyvin kaupunginosien palvelut toimivat erilaisten kävelijöiden kannalta.
- Tarkasteltiin julkisia ja kaupallisia palveluja, viherympäristön saavutettavuutta sekä tarvittaessa myös kolmannen sektorin palveluita, kuten erilaista yhdistystoimintaa
- Tarkasteltiin liikkujien kokemaa turvallisuutta ja esteettömyyttä, sekä ympäristön viihtyisyyttä.
- Hankkeessa keskityttiin kahteen keskeiseen kävelijäryhmään: ikääntyneisiin, sekä lapsiin ja nuoriin.
- Tavoitteena oli saada tietoa kaupunkikeskusten käveltävyyden edellytysten kehittämiseksi ja kävelyn kulkutapaosuuden nostamiseksi. Kävelyn ja toimivan joukkoliikenteen hyvällä yhteispelillä voidaan edistää kestäviä matkaketjuja, jotka osaltaan ovat osa tasa-arvoista, osallisuutta ja toimintakykyä ylläpitävää kaupunkia.

Osallistaminen

- Hankkeessa toteutettiin kohderyhmähaastatteluja ja tutkimuskävelyitä ikäihmisten ja nuorten kanssa kohdealueilla Korsossa ja Hakunilassa.
- Ikäihmisiä haastateltiin pääosin kotonaan ja haastatteluja täydennettiin kävelyillä haastateltavalle tärkeisiin asiointikohteisiin, jolloin hän pystyi arvioimaan ja esittelemään ympäristön ominaisuuksia tarkemmin.
- Koululaisille järjestettiin maantiedon tunneilla kävely- ja kirjoitusharjoituksia. Nuorten kanssa sovellettiin kävely-ympäristön analyysimenetelmänä yhteiskävelyjä.

Hakunilan havaintoja ja parannusehdotuksia

Hyvät liikkumisen mahdollisuudet

Esteettömyyden edistäminen Vantaalla

- Esteettömyys on tärkeää, koska iän myötä usein näkö ja kuulo sekä havainto- ja reaktiokyky heikkenevät sekä lihasvoima vähenee. Toisaalta muistisairauksien määrä lisääntyy.
- Vantaalla kaupunkiympäristö suunnitellaan vähintään esteettömyyden perustason kriteerein
- Esteettömyyden erikoistason reitit on määritelty Turvalliset ja esteettömät reitit Vantaan ikäihmisille hankkeen yhteydessä.
- Vantaa on mukana Sujuva.info –sivuston työryhmässä. Vaikka kyseiselle sivustolle kootut esteettömyysohjeet käsittelevät asemanseutuja, niitä hyödynnetään myös muualla.

Esteettömyyden erikoistaso

- määräytyy alueen palvelutarjonnan ja käyttäjämäärien mukaan tavallista suurempia esteettömyysvaatimuksia omaavista alueista, reiteistä tai kohteista.

Esteettömyyden perustaso

- Peruskorjauksessa pyritään vähintään perustason tavoitteeseen.
- Tavoitteena on, että kaikki uudisrakentaminen on vähintään esteettömyyden perustason mukaista.

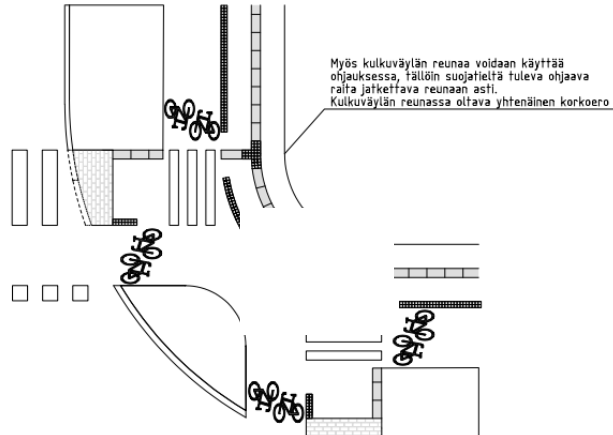
Suunnitteluohteet ja tyyppipiirustukset

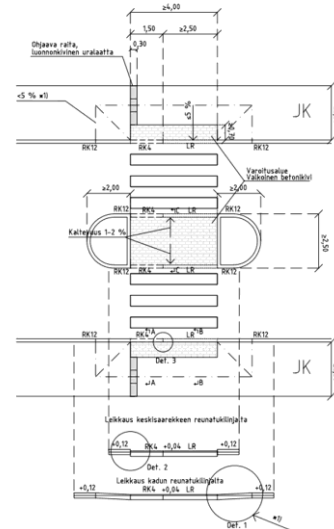
Periaatekuva 1. (1:100)

Kaarelta lähtevät suojatiet ja pyörätien jatkeet sekä ohjaavan raidan jatkuvuus

- 5) Pyöräilijär
- 6) Painonapli
- 7) Ohjauksen

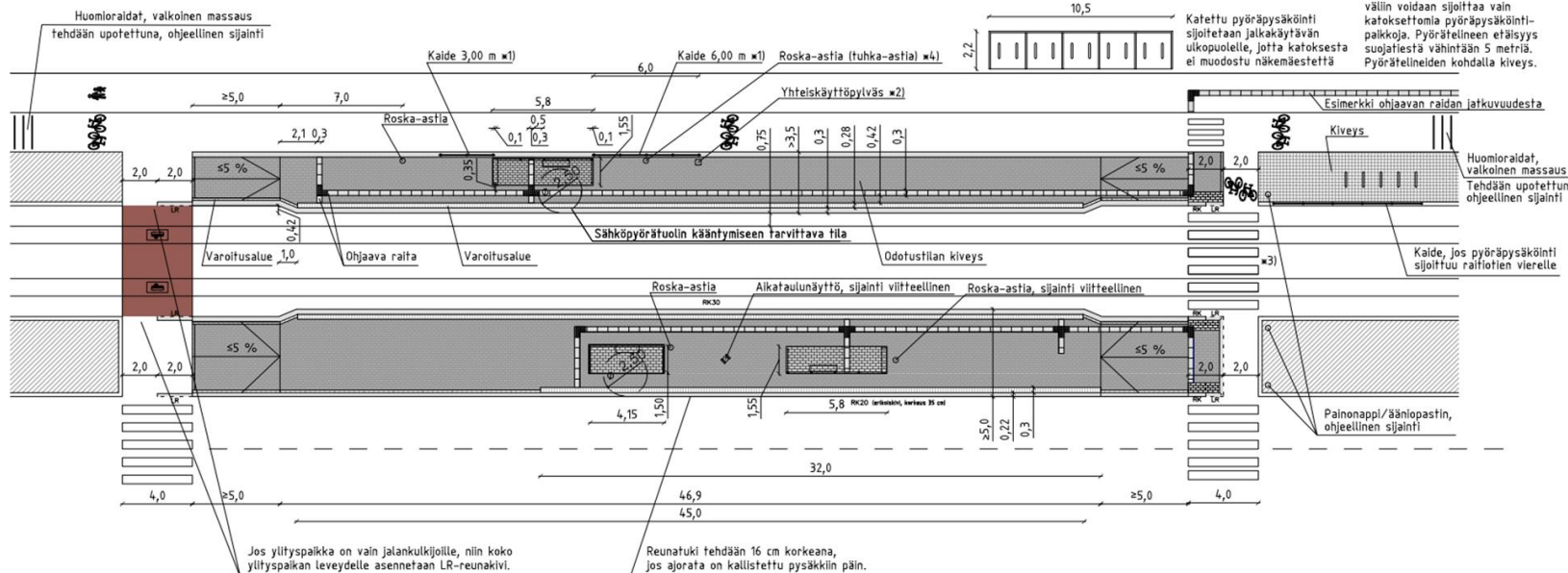
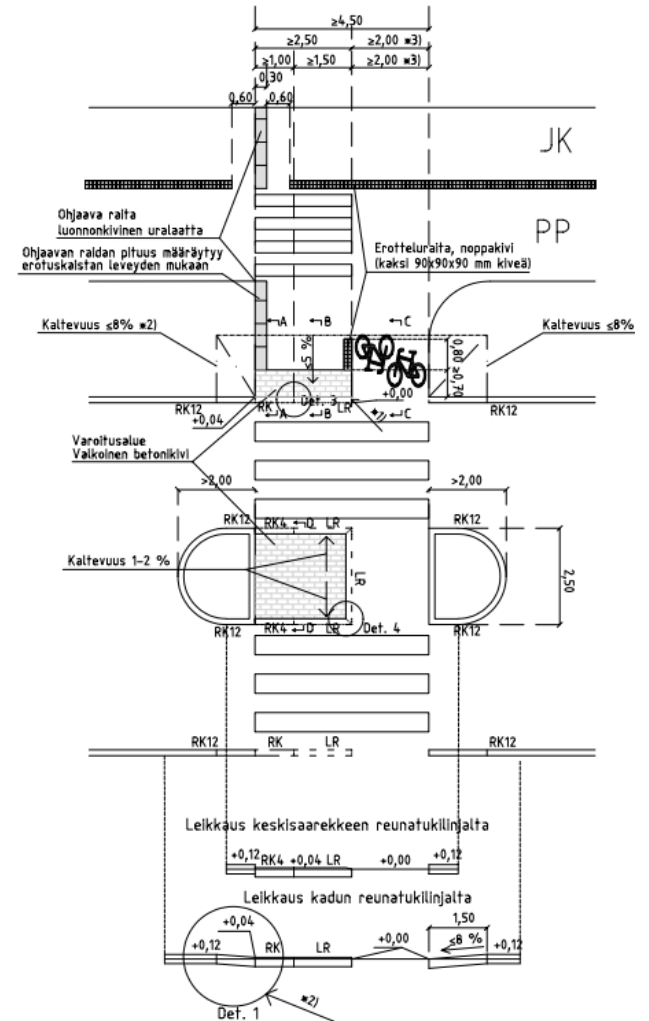
Suojatie (1:100)
Esteettömyyden erikoistaso ■3)

912D

Suojatie (1:100)

Erotetulta jalankulku- ja pyöräilyväylältä
Esteettömyyden erikoistaso ■7)

Turvalliset ja esteettömät reitit Vantaan ikäihmisille

TERVI-hanke 2023

Hankkeen sisältö

- kehitettiin turvallisen kaupunkiympäristön suunnittelun toimintamalleja
- lisättiin eri osapuolten ymmärrystä kaikkia palvelevista kävelyn olosuhteista sekä eri liikkujaryhmien toiveista ja tarpeista.
- koottiin ohjeita, käytäntöjä ja menetelmiä iäkkäiden turvallisen ja esteettömän liikkumisen edistämiseksi
- tunnistettiin toimenpiteitä, joilla kaupunkiympäristön suunnitteluohjeiden jalkauttamista voidaan paremmin tukea.
- määriteltiin esteettömyyden erikoistason reitit Vantaalla
- keskeisenä lähtökohtana käyttäjänäkökulman huomioiminen ja kohderyhmien osallistaminen

Osallistaminen

- Hanketta esiteltiin vanhus- ja vammaisneuvostojen kokouksissa
- Järjestettiin työpaja, johon kutsuttiin edustajia vanhus- ja vammaisneuvostoista, invalidiliiton ja näkövammaistenliiton paikallisyhdistyksistä sekä eläkeläisyhdistyksistä.
- Vuorovaikutteiset kaikille avoimet kokemuskierrokset: havainnoitiin yhdessä kävellen tai kelaamalla liikkuen liikkumisen haasteita ja erilaisia käyttäjätarpeita kaupunkiympäristössä. Selvitettiin myös toiveita osallistamisen tavoista.

Aliisa Alatossava /
Vantaan kaupungin aineistopankki

Esteettömyyden erikoistason palvelukohteet

ENSISIJAISET ERIKOISTASON PALVELUKOhteet

- **Esteettömyyden erikoistasoa ovat joukkoliikenteen terminaalit ja muut keskeiset solmupisteet**
 - Juna-asemat: asemaympäristöt sekä kulkuyhteydet asemaan liittyviin palveluihin: asemarakennus sekä reitit lähimmille joukkoliikenneyhteyksille, taksiasemalle, saattoliikenne- ja pysäköintialueille
 - Bussiterminaalit: keskeiset reitit terminaalien alueella
 - Ratikkapysäkit: pysäkit ja niiden lähiympäristöt (ml. suojatiet, odotustilat ja reitit bussin vaihtopysäkeille).
- **Palvelukohteet, joilta turvataan esteettömyyden erikoistason reitti vähintään palvelukohdetta lähimmälle bussi- tai ratikkapysäkille tai juna-asemalle.**
 - **Sosiaali- ja terveyspalvelut;** terveysasemat, sairaalat kehitysvammapoliklinikka, hyvinvointikeskukset
 - **Vanhus- ja vammaispalvelut**
 - Vammaispalvelun päivätoiminta, kehitysvammahuollon työllistämispalvelut, kehitysvammahuollon päivätoiminta, iäkkäiden päivätoiminta, iäkkäiden sosiaalityö. Kohteita ympäröivä maankäyttö ja palveluverkko huomioiden, ensisijaisina kohteina huomioidaan kohteet, jotka sijaitsevat muiden erikoistason reittien määrittelyyn valittujen palveluiden läheisyydessä, keskusta-alueilla tai alueilla, joissa on paljon liikkujia.
 - **Vanhus- ja vammaisasumisyksiköt**
 - Asumisyksiköt seuraavin osin: iäkkäiden palveluasuminen, iäkkäiden laitospalvelu, kehitysvammahuollon asumispalvelut, vammaispalvelun asumispalvelut. Kohteita ympäröivä maankäyttö ja palveluverkko huomioiden, ensisijaisina kohteina huomioidaan kohteet, jotka sijaitsevat muiden erikoistason reittien määrittelyyn valittujen palveluiden läheisyydessä, keskusta-alueilla tai alueilla, joissa on paljon liikkujia.
 - **Erityiset reitit virkistysalueilla sekä liikunta- ja leikkipaikoilla, joilla on huomioitu kaikki käyttäjät**
 - **Muut palvelut:** Vantaa-infot, uimahallit, Kelan toimipisteet, asukastilat sekä suurimmat kauppakeskukset

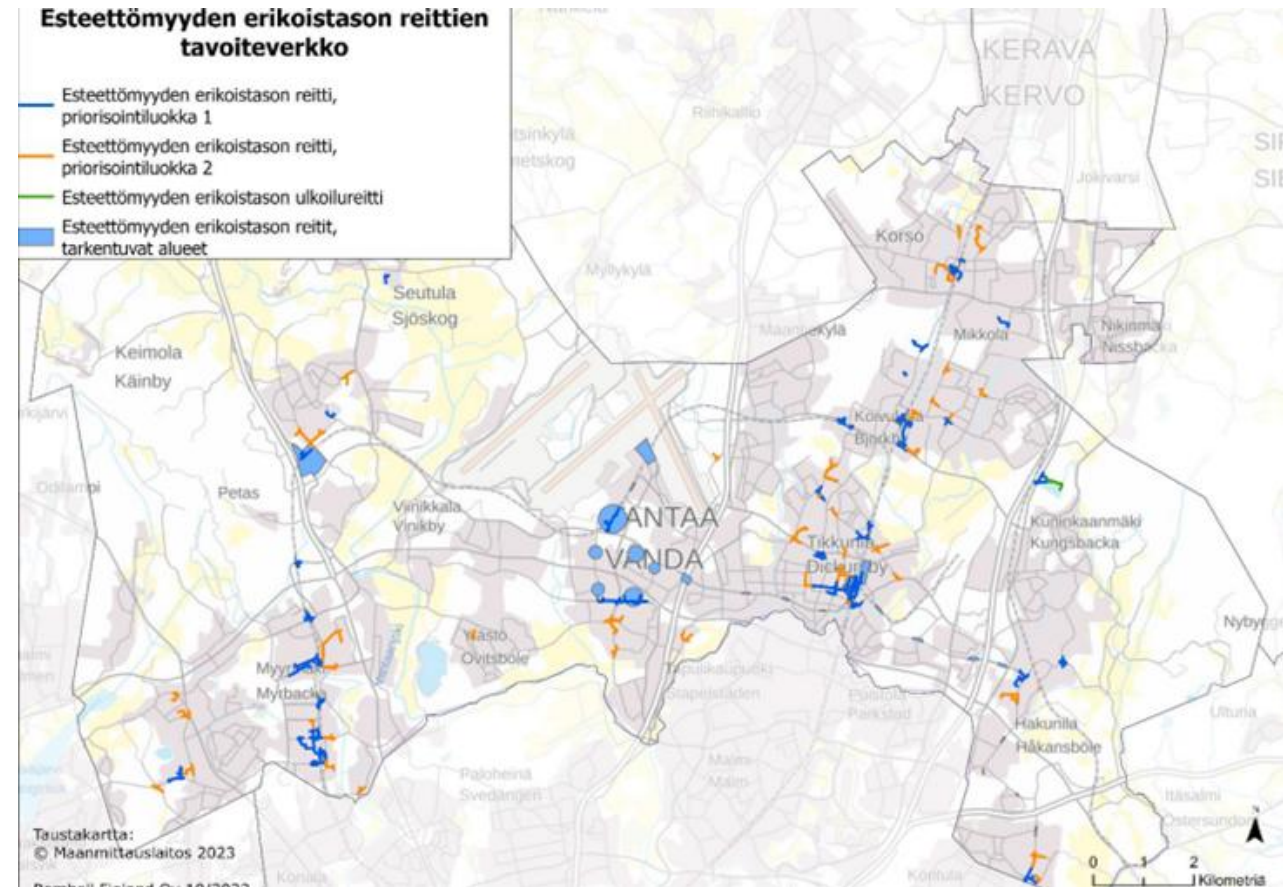
TOISSIJAISET PALVELUKOhteet

- Vanhus- ja vammaispalvelukohteet, jotka eivät kuulu priorisointiluokkaan 1
- Vanhus- ja vammaisasumisyksiköt, jotka eivät kuulu priorisointiluokkaan 1
- Muut palvelut: kirjastot, kirkot, neuvolat, hammashoitolat, museot, kulttuurin monitoimitalot ja konsertti- ja kulttuuritalot; ml. reitit lähimmälle bussi- tai raitiotiepysäkille tai juna-asemalle.

Esteettömyyden erikoistason tavoiteverkko

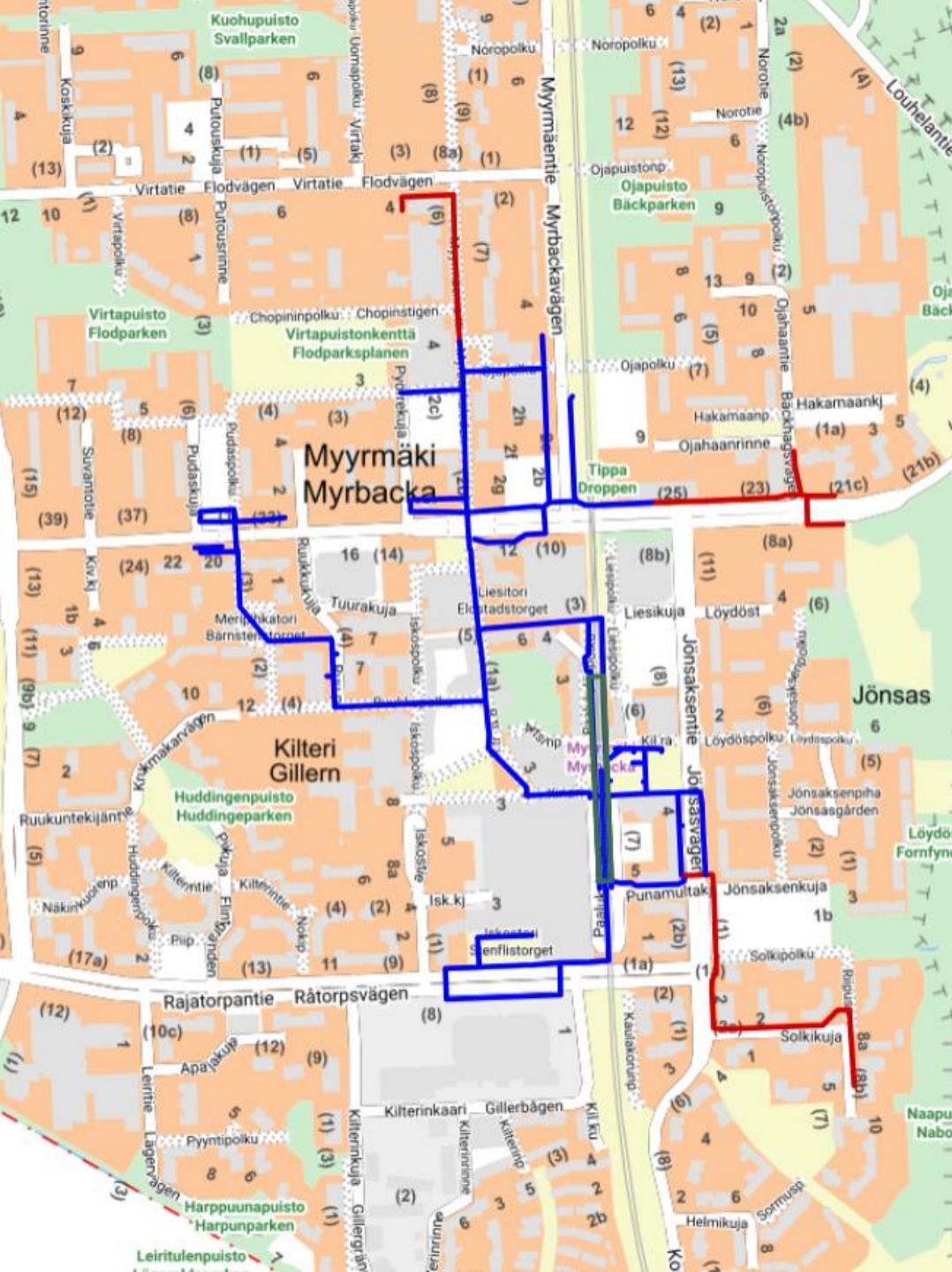

- Reittien määrittelyssä tunnistettiin iäkkäiden tyypillisemmin käyttämät reitit ja kohteet, ja määritettiin niiden avulla kaupunginlaajuisesti katu- ja puistoalueiden erikoistason tavoitteelliset esteettömät reitit ja alueet.
- Reitit ovat saatavilla karttamuodossa ja ne otetaan kaikessa suunnittelussa huomioon. Reitit on myös esteettömyyskarttoitettu vuoden 2024 ja korjaustoimenpiteitä aleteen toteuttaa vuodesta 2025 alkaen
- Erikoistason reittien ja alueiden tavoitetilaa tullaan päivittämään kaupunkisuunnittelun edetessä.

Esteettömyyden erikoistason tavoiteverkko Myyrmäessä

- Asemanseutu/bussiterminaali
- Kävelykadut
- Asumisyksiköt: Palveluasuminen/hoivakoti
- Vanhus- ja vammaispalvelut: päivätoimintakeskus, työ- ja toimintakeskus
- Terveyspalvelut: terveysasema/neuvola/hammashuolto
- Myyrmäkitalo: taidemuseo, kirjasto, Vantaa-info, asukastila...
- Muut palvelut: ostoskeskus, uimahalli, Kela

Hankkeessa tunnistetut kehittämiskoraisut

Kehittämiskoraisut:

1. Jalankulkuväylien esteettömyyden periaatteet
2. Esteettömyyden erikoistason reittien käyttöönotto suunnittelussa
3. Periaatteet materiaalien käytöstä varoitus- ja huomiotarkoituksessa
4. Periaatteet liikkumisesteisten pysäköintipaikoista
5. Suojateiden kehittäminen erikoistason esteettömillä reiteillä
6. Levähdyspaikkojen kehittäminen
7. Esteettömyyden huomioiminen jalankulun opastuksessa
8. Esteettömyyden huomioiminen tilapäisissä jalankulun liikennejärjestelyissä
9. Esteettömyyden huomioiminen kunnossapidossa
10. Ikäihmisten sekä liikkumis- ja toimimisrajoitteisten osallistamisen kehittäminen

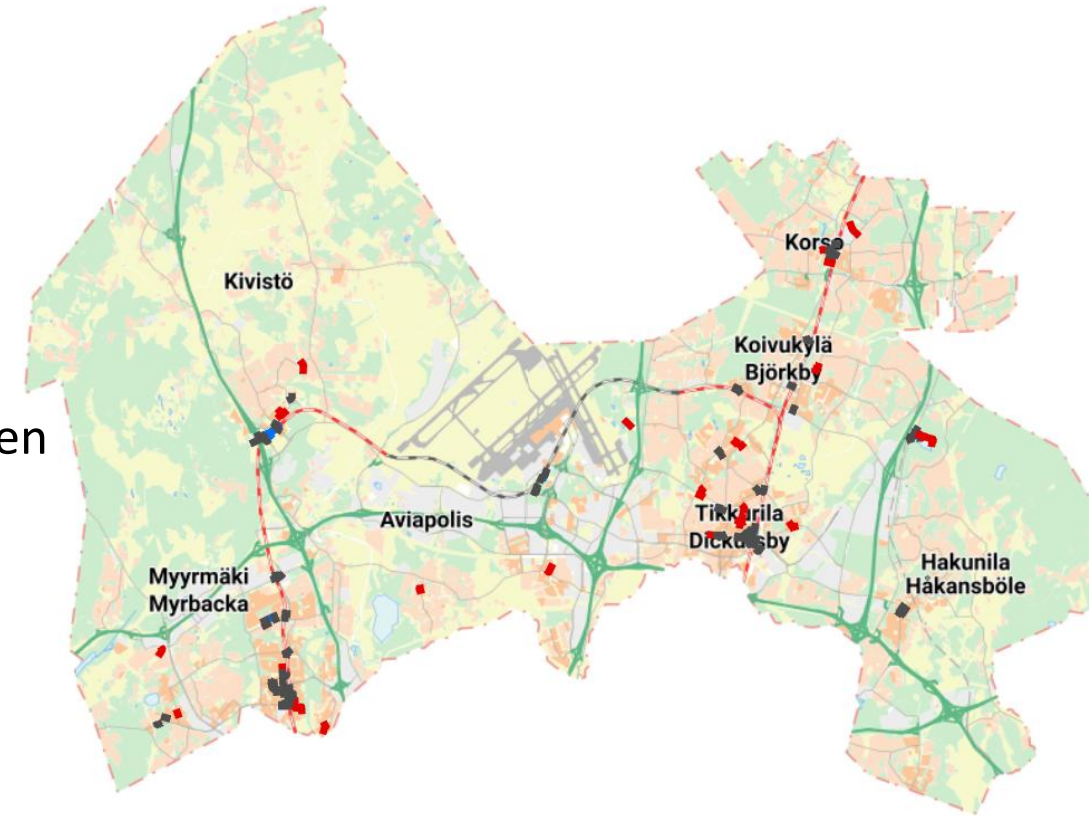

Kartoitukset suunnittelun ja toimenpideohjelmien pohjaksi

Esteettömyyden erikoistason reittien kartoitukset

- Erikoistason tavoiteverkon reitit kartoitettiin vuosina 2023–2025.
- Reittien laadun arviointi perustui Vantaan kaupungin suunnitteluohjeisiin ja Invalidiliiton ESKEH-esteettömyyskartoitusohjeisiin.
- Kartoituksissa tarkasteltiin kulkuväylien, suojateiden, levähdysalueiden, esteettömien pysäköintipaikkojen, portaiden ja luiskien esteettömyyttä.
- Aineiston perusteella saatiin tietoa siitä, mitkä alueet jo täyttävät esteettömyyden erikoistason kriteerit, millä alueilla esteettömyyden kriteerit toteutuvat kohtalaisesti, ja mitkä alueet kaipaavat eniten kunnostusta.
- Aineistoa voidaan hyödyntää kohteiden jatkosuunnittelun lähtötietona ja esimerkiksi kunnostustöiden priorisoinneissa.

Bussipysäkkien esteettömyyskartoitukset

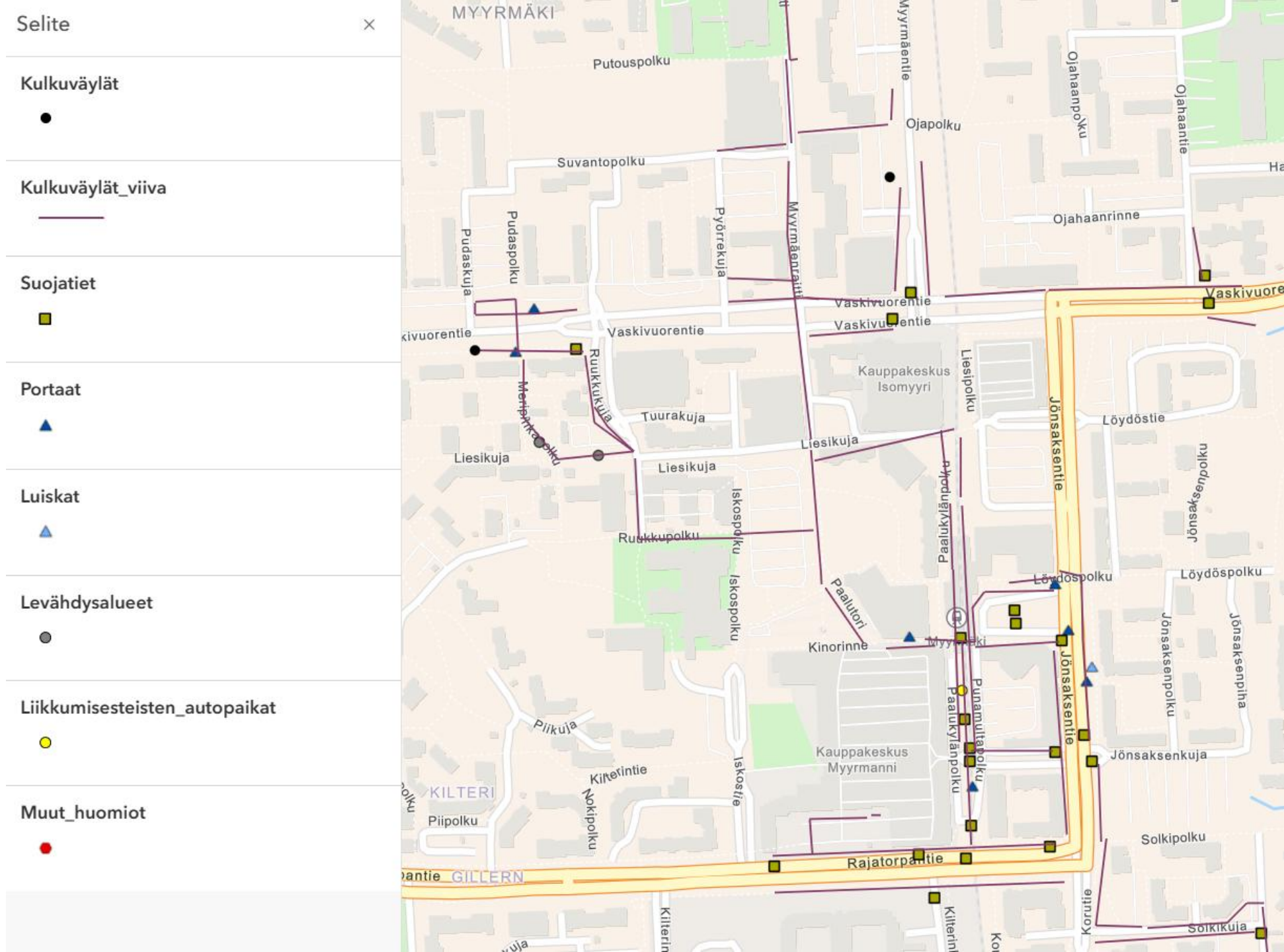
- Vantaan bussipysäkit toteutetaan lähtökohtaisesti aina esteettöminä, vähintään perustason mukaisesti.
- Esteettömyyden erikoistason mukaisesti toteutettavat pysäkit ja niiden yhteyteen tulevat reitit määritetään tapauskohtaisesti.
- Vantaan kaikki bussipysäkit on kartoitettu ja aineiston ajantasaisuuden varmistamiseksi vuosittain kartoitetaan uudet valmistuneet sekä kunnostetut pysäkit.

Field Maps - sovellus

Kartoitukset tehdään
Field Maps –
sovelluksella ja niistä
syntyy
paikkatietoaineisto.
Aineistoon on linkitetty
kartalle kohdekohtaiset
havainnot ja kohteiden
valokuvia.

Kartoitetut kohteet näkyvät Field Maps -sovelluksessa kohteen tyyppin mukaan.

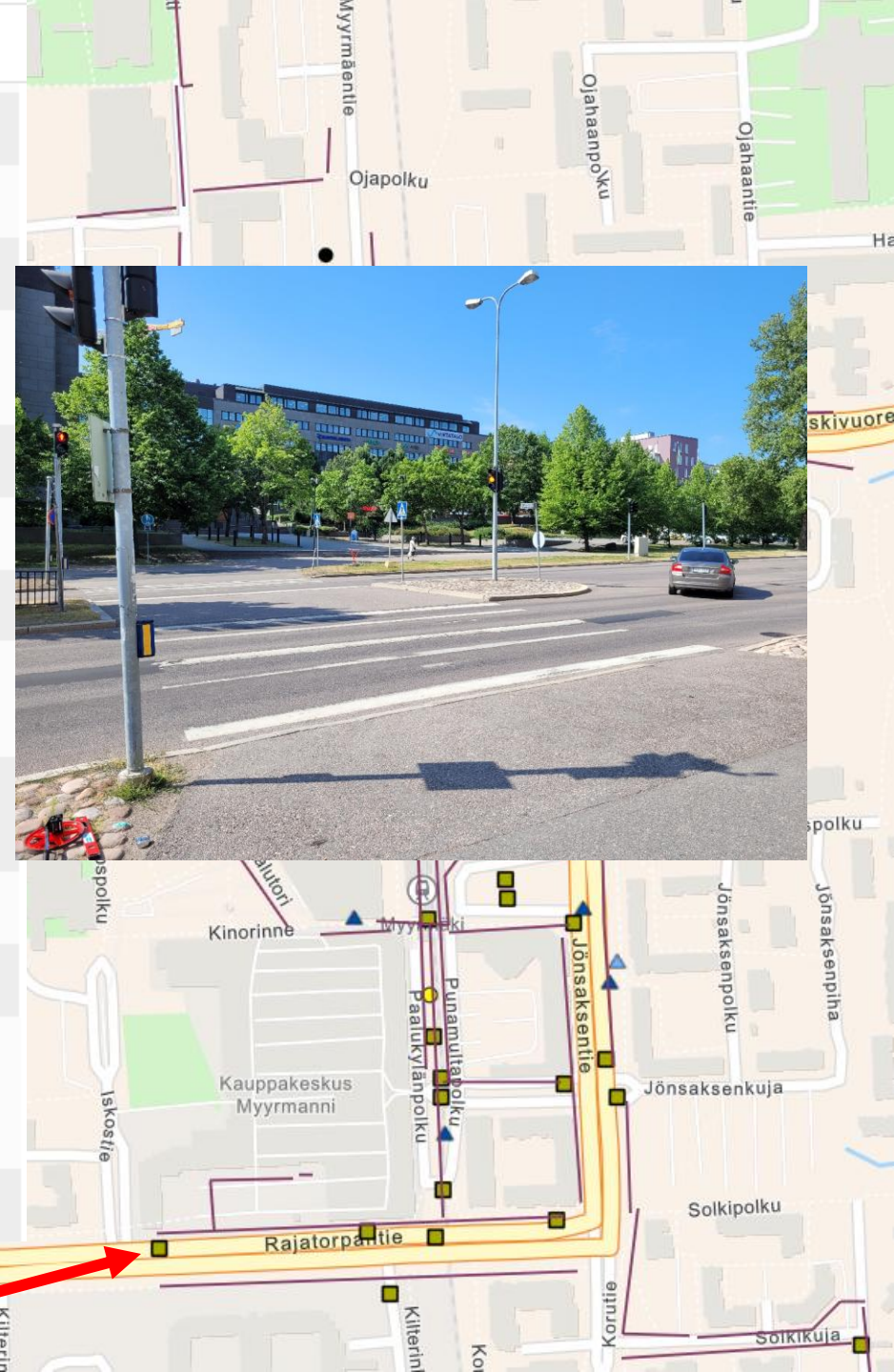
Field Maps -sovellus

Kartoitetut kohteet näkyvät Field Maps -sovelluksessa kohteen tyyppin mukaan.

Kohdetta klikkaamalla saa näkyviin kartoitetut tiedot, joita on kohteesta riippuen parista kymmenestä noin sataan. Kohteesta voi ottaa myös kuvia.

Muokkaa Tarkenna kohteeseen

Odotusalueen sijainti	pohjoinen
Varoitus/huomioalueen syvyys	ei varoitusaluetta
Odotusalueen kaltevuus	max. 5 %
Kulkuväylä	yhdistetty jalankulun ja pyöräilyn väylä
Pystysuoran reunatuen leveys	6600
Pystysuoran reunatuen korkeus	40
Jokin muu reunatuki	
Reunatuki	pystysuora reunatuki ja ei reunatukea
Suojatien reunatuen/reunan kaarevuus	suora
Ohjaava noppakiviraita	ei
Jalankulun painonapin korkeus	1200
Painonapin tunnistettavuus	painonappi ei tunnistettavasti koholla eikä kaistamääriä kuvaavaa tuntolaattaa
Painonapissa valo	painonappikotelossa valo

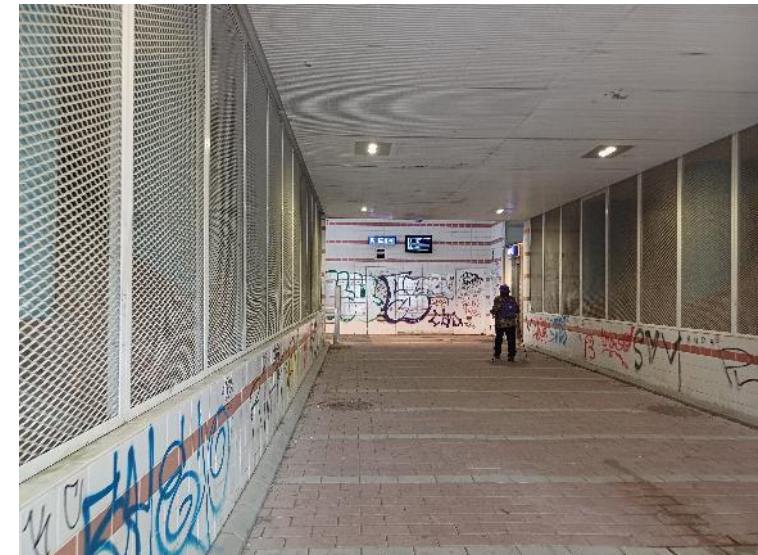
Ja vielä pari muuta esimerkkiä liikkumisen turvallisuutta edistävistä ajankohtaista hankkeista Vantaalla

Asemanseutujen kunnostaminen ja kunnossapidon parantaminen

- Vantaan turvallisuussuunnitelman asukaskyselyssä nousivat erityisesti asemat ja niiden ympäristöt esille turvattomiksi koettuina paikkoina.
- Asemanseutujen turvallisuudentunteen parantamiseksi kullekin asemalle on tarkoitus laatia parannus- ja kunnossapitosuunnitelmat
- Tavoitteena on asemaseutujen turvallisuuden parantaminen vartioinnin, kameravalvonnan, laatutason, valaistuksen, viihtyisyyden, esteettömyyden, liikenteen ohjauksen, taiteen, aktiivisen toiminnan, kaupunkivihreän keinoin
- Kiireellisimmät kohteet: Myyrmäen, Koivukylän ja Kivistön asemat

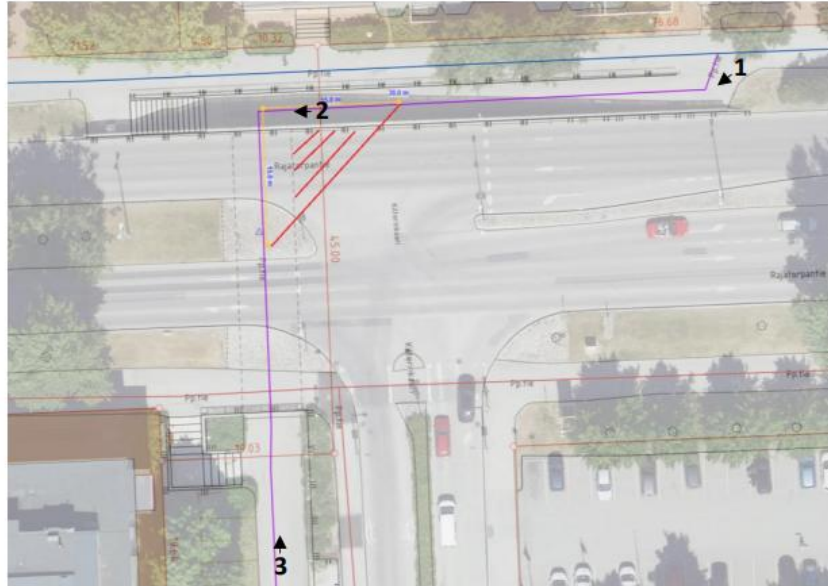

Alikulkujen turvallisuus selvitys

- Keväällä 2025 havainnoitiin kaikki Vantaan kaupungin maanomistuksessa olevat alikulut (n. 95 kpl).
- Alikuluista tarkasteltiin näkemät, liikennemerkkit ja tiemerkinnot ja alikulut valokuvattiin.
- Alikuluista luotiin kohdekortit, joissa on keskeisimmät tiedot ja havainnot, sekä parannusehdotukset.
- Alikulkujen turvallisuutta parannetaan selkeyttämällä väistämisvelvollisuutta kärkikolmioin ja kaksisuuntaisen pyörätien lisäkivillä, sekä lisäämällä keskiviivamaalauksia ja ajosuuntanuolia ohjaamaan ajosuuntaa.
- Samalla voidaan parantaa muitakin alikuluissa havaittuja puutteita, kuten kuivatusongelmia tai puutteita valaistuksessa.
- Parannukset on aloitettu kesällä 2025.
- Elyn kanssa on käyty läpi heidän hallinnoimiaan alikulkuja, ja niihin on myös tulossa parannuksia.

Esimerkki kohdekortista

Mapillary-kuva

Myyrmäki Rajatorpantie 10

Pääpyöräreitti II, leveys 6 m
Alitettava tie: Rajatorpantie

Risteävät tiet:

- pohjoispuolella Rajatorpantie, pääpyöräreitti, 50 m (luiska ylös alikulusta)
- Rajatorpantien portaat molemmin puolin alikulua (etäisyys max. 5 m suuaukosta)

Kommentit:

- **Heikko näkemä.** Pyörätiessä on 90 asteen kulma, joka on pyöräilijöille törmäysriski.
- Vesi lammikoituu alikulkuun.
- Eroteltu pääpyöräreitti on luontevaa etuajo-oikeutta, jolloin alikulusta tulevat väistävät.
- Alikulussa on tarpeeton ja huonokuntoinen pyöräilyn opasteviitta.
- Jkpp-erottelua ei esitetä, koska alikulkuun johtava luiska on kapeahko.
- Vaihtoehtoisia ylityspaikkoja on lähellä alikulua. Alikulun käyttö voi aiheuttaa hieman kiertoa tai hankaluutta pyöräilijälle, mutta sen muuttaminen valo-ohjatuksi ylitykseksi voisi heikentää Rajatorpantien välityskykyä.
- Kiinteistörajat eivät mahdollista kulkuväylän siirtoa kauemmas alikulusta.
- Jatkotoimenpiteenä voidaan tarvittaessa arvioida liikennepeiliä mutkaan (joka voi kuitenkin olla altis ilkivallalle). Alikulun muuttamista tulevaisuudessa 1+1 kaistan ylittäväksi saarekesuojatieksi on pohdittu.

Parantamisehdotukset:

- Kuivatusongelman korjaus
- Keskiviiva ja ajosuuntanuolet merkitään alikulkuun
- Väistämisvelvollisuus merkitään alikulusta Rajatorpantiehen nähden
- Kevyen liikenteen viitan **poisto**
- Pyörä- ja jalankulkusymbolit Rajatorpantielle

Kiitos!

Emmi Pasanen

Liikenteen kehittämispäällikkö

emmi.pasanen@vantaa.fi

p. 050 314 5075

